

applicatur casui nostro, quo exhibetur simplex scriptura privata, sine testibus, & ob onera inhaerentia prædio vendito, benè nota venditori, nec patefacta emptori, dolus, * & fraus præsumitur Gratian. de March. 13. nu. 19. cum alias infrā allegandis.

Secundò quia ante contractum instrumentum lictum est alteri ex contrahentibus alio invito à contractu recedere, quamvis conventum fuerit de re eo pretio, quando partes voluerunt contrahere in scriptis, & instrumentum desuper confici, * non ad probationem simpliciter, sed pro substantia contractus, & ad obligationem inducendam, ut sunt text. apertissimi in leg. contractus, Cod. fideicommiss. instrum. in §. primo, instrum. de emption. & vendit. ubi concord. refert Picard. num. vicefimo-octavo, & tertio. Gratian. disceptatione 842, numero decimo-octavo, & decimo-nono, & dixit Rota decis. 898, n. 1. apud Buratt. quia nimur tunc imperfeccio est in substantialibus, * sempérque in contractibus nominatis est locus poenitentiae, quando sunt imperfecti in substantia, ut in dicta leg. contractus, notant Glossa, & Doctores, & perspicue Bartol. in prima lectione num. primo. Bald. in princip. & num. 13, & 17. Salicet. nu. 4. Casor. nu. 9. Altograd. consilio decimo, nu. 10. libro 1.

Satisque est, quod de hujusmodi voluntate constet, vel quia partes dixerunt, * quod alias contractus non valeat, ut in casu decisionis 32, nu. 8, parte 4, tomo secundo, recent. vel per alias conjecturas idem necessario convincentes, Picard. in dicto §. primo num. 33, Salicetus de commun. in dicta leg. contractus, num. quinto. Aretin. consilio 159, nu. 8, Didacus Perez, in ordinatione Hispaniae, leg. 3, titulo octavo, lib. 3, versic. fallit tamen pag. 1055, & in lege secunda, titulo primo, libro quinto, versiculo nunc queritur, pag. 187. Lef-sar. de decim. vendit. cap. 3, nu. decimo-quarto, & sequentibus, Cald. de emption. & vendit. capite 19, sub num. 10, satis enim est, & nu. 11, in fine, Antonius Faber in Codice libri quarti, titolo decimo sexto, definit. 14, post princip. versic. non solum, Ancharan. quæstionem libro primo, quæstione vigesima prima, n. 3, in fine versic. fucus quando ex aliis conjecturis. Trentacing. variarum resolutionum, tom. 1, capite 13, sub n. 10, infrā med. versic. vel quando. Jason. 15 1, num. 4, libro 1. Hondeodus, de magis communi, consilio 52, num. 19, libro 1, Rimnaldus junior, consil. 51, per totum, & signanter, num. 18, & sequentibus, ubi respondet omnibus contrariis. Altograd. consil. 11, nu. 18, versic. nisi, Afficit. decisione trigesima nona, num. 4, Boërius, decisione quadragesima-octava, numero 17, & 18, nam expremis dicitur, quod ab expressis resultat Sanch. in leg. heredes mei, §. cum ita, ff. hæred. institut. Tiraquellus de leg. connub. gloss. 7, n. 179, Surdus, consilio 143, num. vigesimo, consilio 294, num. 21, decisione 254, num. 38, sicut probatio evidens deducitur, quæ à pluribus conjecturis simul junctis educitur, Bald. consilio tertio, num. 4, libro 4, Socinus junior, consilio 39, num. 14, lib. 2, Cyriac. controvers. 29, num. vigesimo-primo. Rota in Romana divisionis 25 Junii 1640, §. penultimo coram me.

Imò sufficere, quando dubium sit, an partes ante confectionem Instrumenti, * habuerint contractum pro perfecto dixit Rota apud Seraphinum decisione 854, num. quinto, post Decium, consilio duodecimo, num. primo in fine. Ancharanus familiarium quæstionum libro primo, dicta quæstione vigesima-prima, sub numero tertio, circa finem,

vers. & idem Riminaldus jun. dicto consilio 51, n. 20, Hondeodus, dicto consilio 52, num. 20, versiculo idem quando, Gomezius de contract. capite 2, num. 17, aliisque refert Modern. Pontremulensis, consilio decimo-octavo, num. 10, & 11. Nam ad perfectionem substantiale contractus * qui 8 consensu, & re perficitur, non relevat consensus, seu voluntas dubia, sed certa requiritur, leg. consensu, ubi notant omnes, ff. alt. & obligat. leg. in venditis, Cod. contrahend. emption. §. premium Instit. de emption. & vendition. & ibi Doctores omnes gloss. in leg. si dononis, verbo substantia, ff. contra si empt. cum aliis allegatis à Giurba, observatione 15, num. primo, & à Modern. Scalente junior. resolut. forens. tomo primo, resolutione 41, num. 44.

Verum quicquid sit de hac secunda parte voluntas emptoris, quod contractus non sit perfectus ante rogatum Instrumenti non est in casu nostro dubia, sed clara, & evidens appetat, tum ex verbis, quibus venditionem acceptavit ibi Giov. Maria Borghetti aff. quanto de sopra effendo l. instru. a modis, ponderato gerundio ello effendo * 9 quod veluti recipiens Instrumentum non jam factum; sed de futuro faciendum reddit consensum, & acceptationem conditionalem, ac importat conditionem suspensivam, ac si dictum fuisset, quod emperor consentiebat vi, & pretio in apoc. descripsit, si & quatenus instrumentum conficeretur ad sui satisfactionem Bartol. in leg. si tu ex parte, num. 6, versiculo tamen, ff. acquirend. hæredit. Bald. in leg. falsus, num. sexto, Cod. furt. Coneus consilio 99, num. quinto, libro quarto. Deceius consilio 433, num. sexto. Joannes Franciscus à Ponte, consilio trigesimo, num. secundo, & tertio, cum sequentibus, libro primo, ubi id ampliat etiam quando gerundum jungitur verbo temporis praesentis, * respicit tamen actu temporis futuri Rota, decisione 520, numero quarto, ubi quod ex hoc colligitur partes noluisse contractum aliter valere, parte 2, recent. & in Romana Dotis 5 Junii 1648, §. quod eo facilius, coram R. P. D. meo Cefo.

Tum ex quo, ut fatentur informantes pro venditore prædi, quod vendebatur, erat fundus dotalis fororum, quarum propteræ consensum, & quietantias reportari conventum fuit; sicut enim exinde Instrumentum erat de substantia quietantiarum, & consensus hujusmodi à fororibus præstandi: Quippe, quæ requirebat solemnitates statutarias in contractibus mulierum præscriptas in scriptis adhibendas, ita & de substantia * contractus venditionis, non aliter volitæ, quæ post mulierum consensum, juxta Theoricam, quam in his terminis tradit Antonius Fabian. in Codice, libro quarto, titulo 16, definit. 14, sub nu. 7, versiculo nam sicut, & in puncto sequita est Rota, decisione 520, numero quarto, ubi quod ex hoc colligitur partes noluisse contractum aliter valere, parte 2, recent. & in Romana Dotis 5 Junii 1648, §. quod eo facilius, coram R. P. D. meo Cefo.

Tertiò, licitum est emptori à contractu recedere; quia, ut deponit Testis, mediator, venditor, promisit, expreßè præmium esse liberum, * & tale non est; præsumitur enim emperor per fraudem inductus ad emendum, & alias non empturus, Gratianus, disceptatione centesima septuagesima quinta, numero vigesimo tertio, & decisione March. 13, numero decimo nono, & sequentibus, ubi distinguit, an sit hujusmodi promissio libertatis explicata, necne, Marescot. var. resolut. libro 1, cap. 90, numero 5, & seqq. Rota decis. 318, nu. 2, parte prima, recent. decisione 476, n. 4, & 5, parte 5, cum aliis allegatis in annotat. ad decisionem decimam, numero decimo secundo, & decimo tertio, & num. 25, & seqq. parte 3, recent. est, inquam, 10

16 præmium fundus dotalis * fororis; idque etiam cum illarum, & virorum consensu vendi constante matrimonio prohibitus Negufant. de pignor. 2, membr. 21, parte princ. nu. quinquagesimo octavo, Surdus de alimento, titolo octavo, privilegio trigesimo sexto, nu. 2, Rota decisione 619, nu. 2, parte secunda, rec. decisione trigesima, num. 3, inter impress. apud Pacif. de Salv.

17 Est etiam obnoxium hypothecis, censuariorum eo subjectum majorum fideicommissi, quod utrum in dictis fororibus expriraverit cognitionem requirit, * nec tenetur emperor desuper item suscipere Rota decisione quadragesima sexta, num. quarto, partetertia, rec. decis. 307, nu. 7, & 8, parte 4, tom. 2.

Et ita decisionem utraque parte informant.

Ad Materiam de Alim. Decis. CIII.

179

DECISIO CIIIL

R. P. D. CELSO.

Beneventana Dotis.

Veneris 18. Junii 1655.

SUMMARIUM.

1 Renuncianti jura sua non datur regressus.

2 Insinuatio ex lapju triginta annorum præfumitur. Adhiberi potest extrinsecus ab actu num. 3.

3 Læsionem excludit Judicis præsentia.

4 Læsio pro contractus rescissione debet esse ultra dimidiam, considerari nequit ubi agitur de jure querendo, num. 6.

5 Mater transfuendo ad secundas nuptias amittit legitimam in bonis filii, & lucrum dotale.

6 Laudum acceptatum valet in vim paci, & transactionis.

7 Pæna secundò nubenti remissa videtur ex traditione legitime, & lucru dotalis.

8 Sententia nulla, & injusta nomen sententiae non meretur.

9 Iudex laicus neque etiam inter laicos potest judicare super dominio utili Ecclesia.

10 Verbum, concedere, dominii translationem importat.

11 Locutio discretiva denotat diversitatem.

12 Verba, à censo perpetuo, verificantur etiam in canone.

13 Manutentio conceditur ei, qui se non habuit pro spoliato.

Juxta formam resolutionis captæ sub die 15 Junii 1654. proposui dubium; An, & de cuius bono jure constet, quod ad favorem Hieronymi Carafæ resolutum fuit, cum doceat, bona controversia provenire ex dote, & successione Joannæ Fuscæ, cuius jura per Fulviam, & Eminentiam fuerunt vendita, & renunciata Francisco Antonio ejus Authori, mediante Instrumento publico, cum decreto Judicis, ac aliis solemnitatibus requisitis, tam de jure communi, quæ ex forma statuti Beneventani, precedentibus bannimentis publicis, ac examine testium super utilitate dictæ venditionis, & renunciationis; Adeo ut nulliter, & sine actione egerit Fulvia, & proprio, & cessionario nomine fororis pro consecutione dictorum bonorum, quæ totaliter à se abdicavit, & in Carafam transtulit; nam renuncianti * jura sua non datur amplius ad ea regressus. I. queritur, §. si venditor, ff. de edil. edit. Can. quædam periculosem 7. quest. 1, & tradit Aymon. consil. 114, nu. 10, Surd. decis. 231, n. 13, Rota coram Buratt. decis. 310, sub nu. 3, vers. quo verd., & nu. seqq. & in recent. decis. 635, n. 3, p. 1, & decis. 338, n. 1, p. 4, tom. 2, cum aliis in Romana præterea restitutio datis 15 Januarii, & 21 Junii 1649, coram Reverendo Peutingerio.

Nec obstat allegatus defectus inscriptionis: quia attenta observantia dicti Instrumenti, & curu 30. annorum, & ultra insinuatio * benè præsumitur, ut firmavit Rota coram Put. decis. 132, in fine lib. 2, dec. 876, n. 4, p. 4, divers. in recent. dec. 682, n. 18, & seqq. p. 4, tom. 3, ultra plures cumulatos in Rom. fideic. de Colfian, 16 Martii 1648, coram Emin. Dom. Card. Corrado.

Et

Et præsumptio prædicta non tollitur ex lectura ejusdem Instrumenti, in quo insinuatio * non fuit adhibita, cùm potuerit adhiberi ex intervallo, & extrinsecus ab ipso actu, ut probat text. in l. final. §. similius modo, Cod. de donat. ante nupt. & not. Bart. in l. Modest. n. 5, ff. de don. Thomas, dec. 13. n. 18, & dec. 601, n. 41, & seqq. Rota dec. 671, n. 3, p. 1, recent. & dec. 385, n. 5, p. 2.

Prætentio vero, quod dicta jura dotalia Joannæ ascendentia ad ducat. 6000, fuerint vendita producatis 1300. & sic intret enormissima læsio, cessat non solum ex præsentia * Judicis, quæ excludit omnem læsionem, ut advertit Dec. in l. singularia, n. 13, ff. si cert. pet. ubi quod dicitur utiliter fiendum, quod fit in prætentia Judicis. Hond. consil. 34, n. 61, lib. 2, Aym. cons. 114, n. 2, vers. In quibus locis, Rota coram san. mem. Gregor. dec. 120, n. 15, & dec. 406, n. 14.

Sed etiam, quia non subsistit in facto, quod illa ascendant ad similem suumnam, cùm integra dos Joannæ constituta primo viro vix ascendet ad ducat. 2235, cuius duæ tertiae partes cessat, & venditæ per æmiliam, & Fulviam non excedunt ducat. 1540. Unde cùm pro iisdem duabus partibus fuerint soluti ducat. 1300, nulla læsio * considerari potest ex notat. per Put. decif. 275, sub n. 2, lib. 2, Jan. mem. Gregor. decif. 553, n. 7, & seqq. & in rec. dec. 532, per tot. p. 5. Ad hunc enim effectum debet esse talis quod excedat dimidiam iusti pretii per text. in l. 2. C. de refind. vend. Gabr. de emption. & vend. concl. 1, n. 1, & dixit Rota in Alban. bonorum penes Posth. de subhast. dec. 53, n. 1.

Maxime cùm dicta cesso facta fuerit vivente Joanna, quæ & poterat supervivere, & etiam præmoriendo portionem filiarum mintiere, & sic cùm ageretur tantummodo de jure quærendo, * & de sola spe succedendi, non autem de jam quæsito, nulla læsio considerari potest ad text. in l. 1. §. si impuberi, ff. de collat. bon. Aym. cons. 114, n. 13, & seqq. Mant. de tacit. lib. 8, tit. 22. n. 2, & in puncto respondit Rota in Acul. renunc. 22 Maii 1651, & 1 Julii 1652. coram Rever. meo Cerro.

Non obstat, quod talis cesso facta fuerit ex falsa causa, nempe ad effectum solvendi Joannæ matris * proprietatem luci dotalis, neconon legitimam Francisci filii, cùm tamen ob transitum Joannæ ad secunda vora neutrum deberetur, juxta text. in l. feminæ, Cod. de secundis nuptiis. Nam cùm adfasset laudum Joan. Bapt. Mafacambruni, per quod dictæ forores cogebantur ad hujusmodi solutionem, illudque fuerit acceptatum, & observatum per plures annos, non potest dici constare de falsitate causæ: quia tali casu * valet in vim pacti transaktionis, & rei judicata, & omnino exequendum venit, l. cum autem, C. de arbitrio. Bart. in l. 1, n. 6, ff. de re judic. Dec. cons. 60, n. 3, & ultra plures relatios à Grat. c. 755, n. 34, & seqq. firmavit Rota coram Dur. dec. 136, n. 1, in rec. dec. 588. eod. n. p. 2, & dec. 65, n. 1, & 2, part. 7, & firmatum fuit in Romana societatis lignorum 20 Febr. 1641, coram R. P. D. meo Peutingerio.

Imò per acceptationem dict. laud. in quo matri tradebatur lucrum, * & legitima filii non obstante transitu ad secunda vota, videntur expressè remissæ poenæ, dict. l. feminæ, ex not. per Surd. dec. 99, n. 12, Manent. dec. 57, n. 16. Peregr. decif. 13, n. 10, cum aliis per Grat. qui testatur de veteri, cap. 140, n. 11.

Hinc non relevant sententiaz, quarum vigore Fulvia obtinuit immitti in possessionem honorum, de quibus agitur; quia attenta injustitia * notoria, imò etiam nullitate; non merentur no-

men Sententiarum, ut est text. in l. 4, §. condemnatum, ff. de sent. & re judic. Dec. cons. 8, n. 9, & conf. 38, n. 6, in fine. Rom. cons. 334, n. 7, vers. non enim sententia, Rota in rec. dec. 38, n. 2, p. 7.

Nullitas est inevitabilis ex defectu jurisdictionis, ut firmatum fuit in 1. decif. facta in hac causa coram R. P. D. meo Peutingerio; Nam cùm viridarium, super quo immisso concessa fuit, esset de directo dominio Ecclesiæ, non potuit gubernator Beneventi tanquam judex laicus * illam concedere, & in ea se intromittere, etiamsi ageretur inter personas laicas super solo dominio utili, ut dixit Rota in Romana domus, de scappuc. post Pacif. de Salvian. decisione 238, quam passim Rota sequitur, ut in decif. 472, n. 1, p. 2, rec. in Romana bonorum 19 Jan. 1643, coram Rever. Terracinen. In Arimin. Salvian. 19 Junii ejusdem anni, & 30 Maii 1646, coram Reverend. meo Bichio, quamvis reliqua corpora non essent emphyteotica Ecclesiæ, ut in Avenionen. Salviani 20 Aprilis 1654, coram Reverend. meo Bevilacqua.

Nec refert, quod in dubio contractus præsumatur potius censualis, quam emphyteoticus; quia cessaat quævis præsumptio, attenta confessione ipsius Joannæ, de cuius dote agitur, facta in Capitulis matrimonialibus ibi. Un Giardino redditio alla chiefa di S. Modesto, e come per concessione fatta dall' Abbate, e Padri di detta Chiefa; verbum enim, Concedere, * importat dominii translationem, tradit. Bart. in l. uxori, §. final. n. 4, ff. de leg. 3, Jaf. cons. 27, n. 6, vers. clarum est autem, lib. 1, Grat. cap. 82, num. 15. Et sic magis congruit emphyteosis, quam censui, in quo dominium non transfertur, quod comprobatur discretivus loquendi modus, * nam in iisdem capitulis, quando fuit actum de censu, dictum fuit. Item un anno censo di ducati dieci comprato dal Sig. Vincento della vipera; Adeò ut quando fuit dictum de concessione non possit intelligi de emptione censu, argum. text. in l. unde, §. si autem, C. de caduc. toll. l. quæstum, §. idem respondit ff. de fund. instruci. Surd. consilio 426, n. 18.

Nec relevat quod ad computum dotis Avius in se accollasset census fuit. 1300. quem Paul. ejus gener imposuerat ad favorē Hodier. Melchioris, & illum idem Avius infra certum tempus extingue-re promisit, quod cùm non fecisset, utique redire potuit ad sua primæva jura dotalia, & uti creditor dotis dicta summa fuit. 1300. subhastare quia 2 actiones favore dotis + reviviscunt, ut per Crav. cons. 83, n. 4. Thel. jun. 99, for. lib. 2, q. 88, n. 13, Quemadmodum ex instrumento constat prædictum censem fuisse accollatum ab Amico, & quod ille de sui natura perpetuus existat, nec probetur molestias fuisse illatas, perperam fuisse ex causa dotis intentata subhastatio Molendini, dum ipsa dos pro rata fuit persoluta.

Pro qua veritate convincenda nulla desideratur

actorum transportatio ex parte Vincentii, cuius intentio fideicommiss. innititur, non autem subhastatione, cuius validitatem propugnare incumbit Simonetto, id est ad eum spectat actorum trans-

portatio * ut tenet Rota coram Cavall. dec. 67. n. 1, & 119, pariter n. 1, absque eo quod ab isto onere excusat ex productione facta instrumenti pro parte de Franciolinis, dato in sum. Simonet. n. 1, quasi ex productione ipsius approbatio resulteret, 4 + ex reg. tex. in l. cum prec. C. de prob. c. cum olim de censib. quia talis productio, dumtaxat impugnatæ fuit facta, & id est licet approbatio facti * inde resulteret, non tamen approbatio validitatis ipsius, ut dicit Rota dec. 104, n. 11, & dec. 159, numero 3, p. 2, divers.

Præterea & injusta visa fuit subhastatio, quia aderant bona libera ad summam scut. 17. mill. ascendit, quæ anno præcedenti fuerant adjudicata Creditoribus Amici d. dote posteriorib. & ultra dicta bona aderat etiam censu, bis milie, & alia bona libera ipsius de Simonet. de anno

Decisions ad Tract. de Alim.

Ad materiam de Alim. Decif. CIV. & CV. 181

non validitatis ex producione resultat, n. 5. 6 Creditor consentiens alienari libera in posteriores, non potest agere contra fideicommissaria, & numero 8.

7 Citatus ante subhastationem, si non comparet, sibi præjudicat.

In decisione coram me emanata 28 Junii 1652. fideicommissum super Molentino de quo agitur, firmatum fuit ad favorem Dominorum de Franciolinis, sed non adeo ut obstaret solutioni dotis, pro qua vero summa ordinatum, quod particulariter videretur. Unde reassumpta disputatio ne tam super dicta reservatione ad Instantiam P. Simonetti, quam super solutione dotis ad preces illorum de Franciolinis, quia super existentia fideicommissi, omnes acquieverunt, & conjunctim proposito utriusque partis dubio, hodie fuit resolutum fideicommissum obstare solutioni dotis, & sic recedendum à decisio in hac parte.

Siquidem ex instrumento quietantæ, noviter producito, dato in suum. Vincentii, n. 1. appare usque de anno 1587, in eandem causam dotis sunt. 1300. solutam fuisse per accollationem censu, unde pro rata dumtaxat fuit. 400, debitor remanserat dotis promisæ, & id est non potuit pro fuit. 1000. subhastatio fieri, * sed tanquam excessiva, & vicio nullitatæ affecta, censi debet, ut per Bart. in l. si non fortun., §. si certum, & ibi Jas. n. 2. ff. de cond. in deb. Bald. in l. cert. cond. quoniam. ff. de reb. cred. & plur. alleg. per modern. Perus. de subh. insp. 50 a. n. 2, & præcipue n. 12, & 13. Rot. cor. S.M. Greg. dec. 198 n. 1. dec. 6, n. 19, & 10. penes Moder. ex Arce Annori. de subh. & dec. 219, n. 2, & 3, & in Placent. nullit. subhast. Decembr. 1631, §. non obstat vers. unde census coram Ubaldo junio.

Atque ita &c.

DECISIO CV.

R. P. D. CELSO.

Romana Transactionis.

Lunæ 21. Junii 1655.

SUMMARIUM.

1 Transactio ex læsione rescinditur, & de ratione num. 2. Cessat, cessante illius subhastantia n. 8, fieri debet super re dubia numero 9.

3 Læsio ultra tertiam sufficit ad rescindendam transactionem: contra numero 4.

5 Metus excludit consensum. Probatur ex præcedenti protestatione, num. 6. Iustus probatur ex effictu metuentis, numero 7.

10 Transactionem impugnans, non tenetur restituere accepta aliunde sibi debita.]

D Ecessit de anno 1647, bon. mem. Camillus Cincius, condito testamento, in quo inter alia jure legati reliquit Bernardo de Michelibus ejus famulo fuit. 2000. monetæ, tria loca montium, & quanplura mobilia ascendentia in totum ad scuta 4000, circiter: Quia vero super dicto legato, inita fuit transactione, & ea non obstante idem Bernard. de anno 1653, introduxit judicium super illius consecutione contra D. Marium dicti Camilli hæredem. Propterea A. C. per suam sententiam diffinitivam pronunciavit transactionem obstat, & D. Marium esse absolvendum, causæ tandem per appellationem ad Rotam devoluta, dubitavi. An transactione prædicta esset rescindenda, & Domini affirmativè responderunt; + Quia constat de læsione, qua stante esse locum rescissioni illius firmavit Rota coram Durano dec. 121, n. 17 ubi n. 28. testatur de magis communis, non obstante juramento & n. 29. reddit rationem, quia ex enormissima læsione 2 excludit consensus, & resultat dolus; & in Romana refectionis transactionis 29 Maii 1648. & 26 Junii 1651. coram Eminent. Card. Corrado. Lexio